

найближчому майбутньому може певною мірою забезпечити досить стійку двомовність. Мовну ситуацію в Україні називають іноді парадоксальною: відповідно до законодавства державна мова одна, а вільно функціонує дві, з перевагою російської.

Для вирішення цієї проблеми ми можемо використати два підходи. суто прагматичний підхід – прагматичний з погляду інтересів комфортно влаштованих груп: оскільки маємо справу з певною реальністю, треба її санкціонувати і з неї виходити. Та прямо протилежний підхід, зумовлений гостро дискомфортом самопочуттям інших суспільних груп: використовуючи всю потугу держави, рішуче змінити реальну ситуацію в бік забезпечення українській мові належного їй домінантного місця в усіх сферах суспільного життя.

З одного боку, ми бачимо фактичну дискримінацію української мови на її власній батьківщині. Як наслідок українська мова перестає бути обов'язковим атрибутом державності на більшій частині України. А з іншого, штучне обмеження функціонування мови, яким володіє майже весь народ. Такий підхід може загальмувати розвиток країни, збіднити спілкування між людьми та знизити роль слова.

Отже, звичайно, українська держава повинна піклуватися про мови національних меншин. Проте, на думку багатьох вчених: ключем до цілковитої нормалізації мовної ситуації в Україні є емансипація української мови. Коли вона функціонуватиме як мова повноправного державного народу, зникнуть непорозуміння та напруження. Майже сто років тому Михайло Грушевський сказав: «Якщо ми, українці, хочемо, щоб нас поважали інші народи, то треба нарешті почати з поваги до самих себе»!

Говеля А. В.
НТУ «ХП»

МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Кожна національна мова – універсальна система, в якій живе національна душа кожного народу, його світ і духовність. Українська мова – невмирущий скарб істини, краси, благородства, знань, мистецтва. Сьогодні йдеться про розширення сфер функціонування української мови. Це засіб не лише спілкування, а й формування нових виробничих відно-

син. Мова як інструмент здобуття знань, як засіб життєдіяльності людини має велике значення для всіх. Оскільки мова не тільки обслуговує сферу духовності культури, а й пов'язана з виробництвом, з його галузями і процесами, із соціальними відносинами, вона – елемент соціальної сфери.

У сучасному житті по – новому розглядаються питання функції мови. Старий поділ на професії «інтелігентні» та «неінтелігентні» зникає. Основний критерій – знання свого фаху, рівень опанування професійною термінологією.

Науково-технічний прогрес, перебудова соціально-економічної політичної системи в країні насичують нашу мову новими поняттями, термінами. Разом з піднесенням рівня знань представників різних професій підвищуються і вимоги до мови. Ми стали свідками народження нових професій і формування їх мови. У зв'язку з упровадженням української мови на підприємствах та установах помітно збагачується словник різних професій новою науково-технічною, суспільно – політичною лексикою і термінологією.

Що означає знати мову професії?

Це – вільно володіти лексикою свого фаху, нею користуватися. Мовні знання – один з основних компонентів професійної підготовки. Оскільки мова виражає думку, є засобом пізнання та діяльності, то правильному професійному спілкуванню людина вчиться все своє життя. Знання мови професії підвищує ефективність праці, допомагає краще орієнтуватися в складній професійній ситуації та в контактах з представниками своєї професії.

Мова професійного спілкування (професійна мова) – це функціональний різновид української літературної мови, яким послуговуються представники певної галузі виробництва, професії, роду занять. Як додаткова лексична система професійна мова, не маючи власної специфіки фонетичного та граматичного рівнів, залишається лексичним масивом певної мови. Володіти мовою професійного спілкування – це: вільно послуговуватися усім багатством лексичних засобів з фаху; дотримуватися граматичних, лексичних, стилістичних, акцентологічних та інших норм професійного спілкування; знати спеціальну термінологію, специфічні найменування відповідної професійної сфери; використовувати усі ці знання на практиці, доречно поєднуючи вербальні й невербальні засоби спілкування.

Отже, професійна мова – це насамперед термінологія, притаманна тій чи іншій галузі науки, техніки, мистецтва, та професіоналізми. Вона виокремлюється відповідно до сфери трудової діяльності, де активно функціонує.

Справжній фахівець повинен мати сформовану мовну, мовленнєву і комунікативну компетенції.

Мовна професійна компетенція – це сума систематизованих знань норм і правил літературної мови, за якими будуються правильні мовні конструкції та повідомлення за фахом.

Мовленнєва професійна компетенція – це система умінь і навичок використання знань під час фахового спілкування для передавання певної інформації.

Ґрунтуючись на мовній компетенції, вона виявляється у сформованості умінь послуговування усною і писемною літературною мовою, багатством її виражальних засобів відповідно до літературних норм.

Комунікативна професійно орієнтована компетенція – це «система знань, умінь і навичок, потрібних для ефективного спілкування»⁴, тобто треба володіти сумою знань про мову, вербальні й невербальні засоби спілкування, культуру, національну своєрідність суспільства і вміти застосовувати ці знання в процесі спілкування.

Отже, професійна комунікативна компетенція репрезентує професійні знання, вміння і навички спілкування.

Грибинюк Д. В.
НТУ «ХПІ»

СУРЖИК У МАСОВІЙ СВІДОМОСТІ: ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ ЧИ ЗНЕКУЛЬТУРЕННЯ

Українська мова протягом багатьох століть була поставлена в такі умови, що можна тільки дивуватися, як вона збереглася і вижила взагалі. Накладене ще в другій половині XVII ст. табу великим тягарем лежало на ній майже до кінця XX ст. Зрозуміло, що кількасотрічне приниження української мови і водночас насаджувannya іншої, тобто російської, не могло не позначитися на усному (в першу чергу) та писемному мовленні її носіїв. Мовне явище, що одержало назву суржик, належить до специфічної форми побутування в Україні. Лексему суржик трактують як поз-